

Kommunernas och landstingens synpunkter

Teknisk rapport om enkätundersökningen

Kommunernas och landstingens synpunkter – teknisk rapport om enkätundersökningen

Utredningen om översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting (Fi 2016:12) gav Statskontoret i uppdrag den 16 mars 2017 att ta fram visst underlag till utredningen (dnr 2017/60-5). Uppdraget till Statskontoret består av fyra delar som ska rapporteras till utredningen senast den 16 juni 2017. Denna tekniska rapport hör till deluppdraget att samla in och sammanställa kommunernas och landstingens synpunkter på kostnadsutjämningen. Rapporten beskriver hur Statskontoret har utfört deluppdraget och svarsfrekvensen i undersökningen.

En enkät skickades ut till politiker i samtliga kommuner och landsting/regioner

Statskontoret har skickat ut en enkät till samtliga kommuner och landsting. Alla i målgruppen fick möjlighet att lämna synpunkter, alltså gjordes inget urval av vilka som skulle få besvara enkäten. Undersökningen pågick mellan den 18 april och den 9 juni 2017. Under denna period skickade vi ut två påminnelser om att delta i undersökningen.

Syftet med undersökningen var att samla in kommunernas och landstingens uppfattning om kostnadsutjämningen i allmänhet, om specifika delmodeller och olika förhållanden som ingår i kostnadsutjämningen. Detta har också inkluderat vad som bör läggas till och vad som bör tas bort i kostnadsutjämningen. Enkäten skickades till ordföranden i kommunstyrelsen (KSO) och landstingsstyrelsen (LSO) eftersom det ytterst är de politiska ställningstagandena som avgör vad kostnadsutjämningen ska utjämna för och vad som ska ingå i den.

Enkäten innehöll sex frågor, varav två var öppna frågor. Kommunerna och landstingen fick samma typ av frågor. Utformningen av frågorna har skett i samverkan mellan utredningen och Statskontoret med utgångspunkt i ett utkast från utredningen. Utredningen har också hämtat in synpunkter på frågorna från företrädare för Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Dessutom genomfördes ett testutskick till några enskilda kommuner och landsting före det ordinarie utskicket.

Statskontoret levererar enskilda svar och en standardrapport med resultat

Statskontoret har använt enkätverktyget Easyresearch för att genomföra deluppdraget. Verktyget producerar en standardrapport med resultat. Statskontoret levererar tillsammans med denna tekniska rapport också standardrapporten och en Excel-fil med de enskilda svaren från enkäten. Dessutom har Statskontoret löpande skickat enskilda svar till utredningen under undersökningens gång.

Enligt deluppdraget till utredningen skulle Statskontoret kommentera tabeller och diagram för att underlätta att utredningen tolkar dem korrekt.

Men Statskontoret och huvudsekreteraren för utredningen har kommit överens om att dessa kommentarer inte behövs.

Hälften av kommunerna och 15 landsting har svarat på enkäten

Hälften av kommunerna, 144 av 290 kommuner, har svarat på enkäten (tabell 1). Några av de svarande kommunerna har inte svarat på alla frågor. Men detta partiella bortfall har inte varit omfattande. En kommun har enbart lämnat svar på en av de öppna frågorna.

Drygt 70 procent av landstingen har svarat, det vill säga 15 landsting. Även bland de svarande landstingen var det partiella bortfallet marginellt.

I tabell 1 kan vi också se att inflödet av svar ökade framför allt efter den första påminnelsen.

Tabell 1 Inflöde av svar under enkätperioden och slutgiltig svarsfrekvens

Antal mottagare av enkäten	Antal svar vid första påminnelsen	Antal svar vid andra påminnelsen	Antal svarande	Svarsfrekvens (%)
290 kommuner	39	108	144	50
21 landsting/regioner	1	11	15	71

Varierande svarsfrekvens mellan olika kommungrupper

Svarsfrekvensen bland kommuner i olika kommungrupper varierar mellan 38 och 100 procent (tabell 2). Alla storstadskommuner har svarat. I övrigt finner vi de högsta svarsfrekvenserna bland kommungrupperna *landsbygdskommun med besöksnäring* och *pendlingskommun till mindre tätort*. Den lägsta svarsfrekvensen finner vi i kommungruppen *pendlingskommun nära större stad*. För de resterande fem kommungrupperna ligger svarsfrekvensen på omkring 50 procent.

Tabell 2 Antal svarande kommuner och svarsfrekvens i olika kommungrupper enligt SKL:s kommungruppsindelning 2016.

Kommungrupp	Antal kommuner	Antal svarande kommuner	Svarsfrekvens (%)
Riket	290	144	50
Storstäder	3	3	100
Pendlingskommun nära storstad	43	21	49
Större stad	21	11	52
Pendlingskommun nära större stad	52	20	38
Lågpendlingskommun nära större stad	35	18	51
Mindre stad/tätort	29	13	45
Pendlingskommun till mindre tätort	52	31	60
Landsbygdskommun, ej nära större stad	40	18	45
Landsbygdskommun med besöksnäring	15	9	60

I sammanhanget kan också nämnas att merparten av de sex landsting som inte har svarat på enkäten ligger i området Östra Mellansverige enligt den regionala indelningen NUTS2.

Inkomna frågor och kommentarer till Statskontoret från respondenterna

Statskontoret har fått några enstaka frågor eller kommentarer om enkäten. Frågorna har handlat om vem enkäten är riktad till och vem som förväntas svara på den. Kommentarererna har handlat om att politikerna inte alltid upplever att de har tillräckligt med kunskap för att kunna svara på frågorna.

Statskontoret har svarat att enkäten är riktad till KSO eller LSO, men att hon eller han kan ta hjälp av någon annan person i kommunen eller landstinget för att få mer underlag för att kunna svara på frågorna.